

Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Πανελλήνιο Φοιτητικό Συνέδριο , Βόλος 7-8-9 Νοεμβρίου 2025

ΣΠΑΣΜΕΝΗ ΠΟΛΗ

Σύγχρονες προκλήσεις για την αρχιτεκτονική και τον αστικό χώρο

Κάλεσμα συμμετοχής

Το Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας διοργανώνει συνέδριο με θέμα τις σύγχρονες προκλήσεις για την αρχιτεκτονική και τον αστικό χώρο και καλεί φοιτητές, φοιτήτριες, τόσο προπτυχιακού όσο και μεταπτυχιακού επιπέδου, νέους/νέες απόφοιτους καθώς και υποψήφιους διδάκτορες να συμμετάσχουν σε έναν κριτικό διάλογο για τα σημερινά ζητήματα των ελληνικών πόλεων και τη δυνατότητα της αρχιτεκτονικής να γίνει εργαλείο αμφισβήτησης και ενδυνάμωσης, διαμορφώνοντας νέες συλλογικές δυναμικές και απαντήσεις στις κοινωνικές ανάγκες.

Αντικείμενο

Η αρχιτεκτονική, ως τέχνη και επιστήμη του χώρου, έχει πάντοτε τη δύναμη να βελτιώνει και να νοηματοδοτεί πτυχές της συλλογικής μας διαβίωσης. Όμως, σε μία εποχή πολλαπλών κρίσεων, όπως η σημερινή, αυτή η δυνατότητα υποχωρεί και ο δομημένος χώρος αντιμετωπίζεται μόνο ως αρένα κοινωνικού ανταγωνισμού και κερδοσκοπικών στρατηγικών.

Οι ελληνικές πόλεις δέχονται τις συνέπειες μιας αυξανόμενης πίεσης από φαινόμενα όπως η τουριστική μονοκαλλιέργεια, η περιβαλλοντική υποβάθμιση, η εκποίηση δημόσιας περιουσίας, η εμπορευματοποίηση του δημόσιου χώρου και η κουλτούρα ασφάλειας, επιτήρησης και περίφραξης. Επιπλέον η επιθετική αναδιανομή της κατοικίας μέσω της εκχώρησης του κτιριακού αποθέματος σε ξένα funds/κεφάλαια, σε συνδυασμό με τον εξευγενισμό και το rebranding περιοχών, επιφέρουν ριζικές ανατροπές σε χρήσεις αστικής γης και σοβαρό στεγαστικό έλλειμμα. Ο χαρακτήρας των πόλεων σταδιακά μεταλλάσσεται, σε βάρος των τοπικών κοινωνιών και του περιβάλλοντός τους.

Η αρχιτεκτονική πρακτική σπάνια αντιτάσσεται σε αυτήν την πραγματικότητα χωρίς να εργαλειοποιηθεί από αυτήν. Όλο και σπανιότερα στέκεται επικριτικά σε διεργασίες απορρύθμισης και υφαρπαγής, προκειμένου να προτάξει συλλογικές αξίες και κοινό όφελος. Εγκλωβισμένη στην αναπαραγωγή καταναλωτικών αισθητικών στερεοτύπων και στις υποδείξεις του «αρχιτεκτονικού μάρκετινγκ», παράγει συνήθως έργο χωρίς κοινωνικά ερείσματα αλλά μόνο με εφήμερη ανταλλακτική αξία. Η κοινωνική αποστολή της αρχιτεκτονικής συνεχώς περιστεύεται ή παραχαράσσεται από μια επικοινωνιακή ρητορική περί βιωσιμότητας και καινοτομίας.

Αντίστοιχα, το διεθνοποιημένο εργασιακό περιβάλλον διαμορφώνει νέους-ες αρχιτέκτονες-ισσες, των οποίων η πρακτική καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από οικονομικές κι επενδυτικές επιδιώξεις, υποβαθμίζοντας έτσι την ποιότητα και τη σημασία του μελετητικού έργου και της αρχιτεκτονικής παρέμβασης.

Στόχος του συνεδρίου είναι να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο ανταλλαγής ιδεών προκειμένου να αναδειχθούν τα διακυβεύματα της εποχής μας, καθώς και νέες κατευθύνσεις και προτάσεις για τις πόλεις και την αρχιτεκτονική. Οι θεματικές χωρίζονται σε πέντε υποκατηγορίες:

1. **Ιδιωτικοποιήσεις Και Κοινοί Πόροι.** Η τάση ιδιωτικοποίησης δημόσιων χώρων και υπηρεσιών έχει αναδειχθεί σε κεντρική παράμετρο των χωρικών πολιτικών των τελευταίων χρόνων. Από τις παραλίες, τα πάρκα και τις υποδομές μέχρι κοινωφελή ιδρύματα, η μεταφορά κοινών πόρων σε ιδιωτικά συμφέροντα δημιουργεί αποκλεισμούς, περιφράξεις και ασυνέχειες στον αστικό χώρο. Παράλληλα, στρατηγικές αστικής ανάπτυξης αντιμετωπίζουν τον αστικό χώρο με επιχειρηματικούς όρους και γίνονται άλλοθι για την κοινωνική «εξυγίανση» περιοχών.
2. **Τουριστικοποίηση, Εξευγενισμός και Αστική Ταυτότητα.** Η υπέρμετρη ανάπτυξη του αστικού τουρισμού, σε συνδυασμό με ανερχόμενες τάσεις όπως ο εναλλακτικός τουρισμός, οι ψηφιακοί νομάδες, και οι θύλακες διασκέδασης, οδηγούν σε κατάληψη και εξευγενισμό (gentrification) κεντρικών περιοχών των πόλεων, αύξηση ενοικίων και εκτοπισμό των τοπικών πληθυσμών. Δημιουργείται στεγαστικό έλλειμα λόγω της βραχυπρόθεσμης μίσθωσης αλλάζοντας την συνοχή και την μικροοικονομία των αστικών γειτονιών, και κατ' επέκταση, την αστική ταυτότητα. Πως ο μόνιμος κάτοικος καθίσταται εχθρός; Πως ο σχεδιασμός μπορεί να υπερασπιστεί την αυθεντικότητα και πολλαπλότητα των αστικών λειτουργιών και των δικαιωμάτων των κατοίκων στην πόλη τους;
3. **Επιτήρηση και Καταστολή.** Η οικονομική κρίση των τελευταίων δεκαετιών έχει γίνει μέσο για την βίαιη εγκαθίδρυση νέων σχέσεων και νέων νοημάτων. Κεντροβαρική σε αυτά είναι η ανάδειξη της ασφάλειας σε ρυθμιστικό παράγοντα της καθημερινότητας. Με την εξάπλωση της ψηφιακών τεχνικών ελέγχου και της αστυνομικής επιτήρησης ο αστικός χώρος μετατρέπεται σε εργαστήριο πειθάρχησης και κανονικοποίησης. Ποιες είναι οι επιπτώσεις της συνεχούς επιτήρησης, του ελέγχου και της ορατότητας στην αρχιτεκτονική; Πως αναδιαμορφώνονται οι σχέσεις κατοίκων και δημόσιου χώρου;
4. **Αρχιτεκτονική και Περιβαλλοντική Ανθεκτικότητα.** Παραδείγματα έργων και χωρικών πρακτικών που προωθούν την περιβαλλοντική ανθεκτικότητα ως απάντηση στην κλιματική κρίση, την οικολογική υποβάθμιση και τις καταστροφικές επιπτώσεις της αναπτυξιολατρείας. Διερεύνηση προσεγγίσεων που αποδεσμεύουν την αρχιτεκτονική από τη λογική της μεγέθυνσης και της εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων, εστιάζοντας στη βιωσιμότητα, την κυκλική οικονομία και τις συνεργατικές διαδικασίες σχεδιασμού. Ανάλυση του ρόλου της αρχιτεκτονικής στην αποαποικιοποίηση του φαντασιακού από την κυρίαρχη νεοφιλελεύθερη αφήγηση και στην ενίσχυση μορφών χώρου που ενσωματώνουν την περιβαλλοντική δικαιοσύνη και τη συμβιωτικότητα.
5. **Ορατότητα και Διεκδίκηση.** Η ορατότητα στον αστικό χώρο διαμορφώνεται από πολύπλοκες κοινωνικές ανισότητες, στις οποίες το φύλο, η εθνοτική ταυτότητα, η κοινωνική τάξη και άλλοι παράγοντες καθορίζουν ποιοι γίνονται αποδεκτοί, ποιοι περιθωριοποιούνται και ποιοι αποκλείονται. Έτσι, οι διαφιλονικούμενοι χώροι γίνονται πεδία κοινωνικών συγκρούσεων, όπου οι αποκλεισμοί, οι περιθωριοποιήσεις και οι ανταγωνισμοί για την πρόσβαση στον χώρο εντείνουν τις ανισότητες. Απέναντι σε αυτές τις συνθήκες, τα τοπικά κινήματα διεκδικούν την ορατότητά και την παρουσία τους, μετασχηματίζοντας τον χώρο μέσα από συλλογική δράση και αντίσταση.

Υποβολή προτάσεων

Σύμφωνα με το πλαίσιο που διαμορφώνει η περιγραφή και οι θεματικές του συνεδρίου, καλούμε φοιτητές και φοιτήτριες από διαφορετικά γνωστικά πεδία να παρουσιάσουν αναλύσεις και προτάσεις τους, αναδεικνύοντας νέες μεθοδολογικές και πολιτικές προσεγγίσεις στην ανάγνωση και αναδιαμόρφωση της σύγχρονης ελληνικής πόλης.

Για τη συμμετοχή σας, πρέπει να υποβάλετε περίληψη ανακοίνωσης στην Επιστημονική Επιτροπή του συνεδρίου. Η κάθε ανακοίνωση θα αφορά σε προφορική εισήγηση 15 λεπτών στο συνέδριο. Εφόσον η περίληψη γίνει δεκτή, σε δεύτερο χρόνο θα ζητηθεί εκτενέστερη γραπτή εκδοχή της ανακοίνωσης, με μέγιστη έκταση 10 σελίδων, για τον τόμο των πρακτικών του συνεδρίου, ο οποίος θα εκδοθεί μετά το πέρας των εργασιών του σε ηλεκτρονική ή και σε φυσική μορφή. Για τα γραπτά κείμενα θα δοθούν αναλυτικές οδηγίες στους/στις συγγραφείς, μετά την έγκριση των περιλήψεων. Η υποβολή περίληψης θα γίνει σε ηλεκτρονική μορφή μίας σελίδας αρχείου PDF η οποία θα περιέχει:

1. Τον τίτλο της εισήγησης που θα είναι σύντομος και σαφής έως 70 χαρακτήρες.
2. Όνομα του/της εισηγητή/τριας ή της ομάδας εισηγητών και των σχολών όπου φοιτούν.
3. Διεύθυνση επικοινωνίας ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
4. Περίληψη του θέματος της εισήγησης έως 300 λέξεις. Οι εισηγήσεις πρέπει να έχουν θεωρητικό προσανατολισμό και να μην αποτελούν αποκλειστικά παρουσίαση σχεδιαστικών εργασιών.

Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να υποβάλουν τις περιλήψεις τους έως τις **10 Ιουλίου 2025** στο: **spasmenipoli@uth.gr**